

1. Gewijzigd ontwerp-Adres van Antwoord op de Troonrede.

werp ter sprake te brengen, waardoor de schoolstrijd opnieuw zou worden geopend.

Ik behoor tot degenen die zich ten volle hebben vereenigd met de maatregelen genomen in 1889, welke de strekking hebben gehad om de pacificatie in den schoolstrijd tot stand te brengen. Van dit Kabinet kunnen geene voorstellen verwacht worden, blijk gevende van miskenning van de groote betekenis van het bijzonder onderwijs.

Intusschen, het is mij niet volkomen duidelijk kunnen worden welke serieuze bezwaren tegen de invoering van den leerplicht van de zijde van hen, wier denkbeelden vertegenwoordigd zijn door den geachten afgevaardigde, die zooveen heeft gesproken, kunnen worden aangevoerd. Men zegt: leerplicht leidt tot school-dwang, en leerplicht leidt dus in de praktijk — niet theoretisch — tot vaccine-dwang. Indien dit zoo is, dan zou ik wenschen de vraag te stellen of degenen, die thans hunne kinderen niet zenden naar de school, dit werkelijk laten uit gemoedsbezwaren tegen de openbare school of tegen den vaccine-dwang.

Wanneer ik hier in den Haag rondwandelen en kinderen zie loopen bedelen, moet ik dan werkelijk de gedachte koesteren, dat die kinderen daarom loopen te bedelen, omdat hunne ouders gemoedsbezwaren hebben tegen de openbare school en den vaccine-dwang?

Wanneer ik ten platten lande kom en zie, dat een jongen of een meisje gedwongen wordt den ganschen dag achter eene koe te loopen, verstoken van alle lager onderwijs, moet ik dan werkelijk denken, dat dit geschiedt niet uit onverschilligheid of andere verkeerde oorzaken, maar uitsluitend uit gemoedsbezwaren tegen de openbare school en de vaccine?

Ik kan dit niet gelooven.

Men spreekt van gemoedsbezwaren. Maar moet dan ook niet gelet worden op de gemoedsbezwaren van een groot deel van het Nederlandsche volk, ik mag wel zeggen van een zeer groot deel, hierover, dat zulke toestanden als waarvan ik zooveel heb gesproken geduld worden? Waar men weet, dat zoovele kinderen van alle onderwijs verstoken zijn en ten prooi blijven aan schandelijke verwaarloozing, is het daar niet de plicht van een Kabinet, dat opgetreden is met de U bekende beginselen, om te doen wat in zijn vermogen ligt, ten einde aan dezen smet — ik aarzel niet het woord te gebruiken — die rust op onze wetgeving, een einde te maken?

Dat dit echter geschieden zal met inachtneming van alle rechten en alle belangen, en ernstige pogingen zullen worden aangewend om te zorgen, dat de beëindigde schoolstrijd niet weder zal ontbranden, daarvan kan ik zonder aarzelen van de zijde der Regeering de verzekering afleggen.

De beraadslaging over de algemeene strekking wordt gesloten.

De paragrafen 1 tot en met 4 worden achtereenvolgens zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Het gewijzigd ontwerp-Adres van Antwoord op de Troonrede wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De Voorzitter: Ik heb de eer te benoemen tot leden van de Commissie die met mij het Adres van Antwoord zullen aanbieden aan H. M. de Koningin-Weduwe, Regentes, de heeren Kist, van Welderen Rengers, Pijnacker Hordijk, Rahusen en Godin de Beaufort.

De openbare vergadering wordt veranderd in eene vergadering met gesloten deuren.

De openbare vergadering wordt hervat.

Niets meer aan de orde zijnde, gaat de Kamer tot nadere bijeenroeping uiteen.

MEVROUW!

1. De Eerste Kamer der Staten-Generaal verheugde zich Uwe Majesteit wederom in het midden der Volksvertegenwoordiging te zien ter opening van de nieuwe zitting der Staten-Generaal. Zij stelde het op hoogen prijs, dat Hare Majesteit de Koningin Hare Koninklijke Moeder vergezelde.

In afwachting van het oogenblik, waarop in overeenstemming met de dierbaarste wenschen van Uwe Majesteit en van het Nederlandsche Volk Uwe Beminde Dochter tot de Regeering zal geroepen worden, waardeeren wij met innige erkentelijkheid al hetgeen door Uwe Majesteit is verricht om onze geliefde Koningin voor Haar gewichtige taak voor te bereiden.

2. De mededeelingen van Uwe Majesteit aangaande onze betrekkingen met de buitenlandsche Mogendheden en den algemeenen toestand zoowel in het moederland als in de koloniën werden door ons met levendige belangstelling ontvangen.

3. Met Uwe Majesteit warme hulde brengende aan den moed en de volharding van het Nederlandsch-Indische leger, door de vloot krachtdadig gesteund, betreuren ook wij diep de offers, die nog steeds geleverd worden om in Atjeh ons gezag duurzaam te vestigen.

4. Aan de veelomvattende taak, door Uwe Majesteit in uitzicht gesteld, hopen wij, onder Gods zegen, met ijver en toewijding te arbeiden tot welzijn van ons dierbaar vaderland.